

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบศึกษา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross-sectional study) เพื่อศึกษาภาวะซึมเศร้าในนักเรียนวัยรุ่น โดยดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ในปีการศึกษา 2545 รวมทั้งสิ้นจำนวน 25,809 คน จำแนกเป็นนักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 16,360 คน เป็นนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด (โรงเรียนขยายโอกาส) จำนวน 8,011 คน เป็นนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 1,438 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด (โรงเรียนขยายโอกาส) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดฉะเชิงเทรา การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ ทาโร (Yamane, 1973)

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้มีได้ = 0.05

3. ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนจากชั้นตอนที่ 2 โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple sampling) โรงเรียนละ 1, 2 หรือ 3 ห้องเรียน จะได้ห้องเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 ห้องเรียน จาก 10 โรงเรียน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 โรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

สังกัดโรงเรียน	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)	โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	ห้อง	จำนวนนักเรียน ที่ใช้เก็บข้อมูล
กรมสามัญศึกษา	317	เบญจมราชรังสฤษฎิ์	3	120
		ดัดดรุณี	2	80
		พุทธรังสิตพิบูล	2	60
		พุทธโสธร	2	57
สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาจังหวัด (โรงเรียนขยายโอกาส)	155	วัดบางวัว	1	38
		วัดนครเนื่องเขต	1	33
		วัดจุกเณอ	1	30
		วัดเพ็ญพิมลมุข	1	28
		สุเหร่าแคราย	1	26
สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน	28	เซนต์หลุยส์	1	28
รวม			15	500

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมีทั้งหมด 7 ชุด ดังนี้

1. แบบวัดภาวะซึมเศร้า
2. แบบสอบถามการรับรู้ตนเอง
3. แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา
4. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
5. แบบสอบถามความสัมพันธ์กับพี่น้อง
6. แบบสอบถามความสัมพันธ์กับเพื่อน
7. แบบวัดความสอดคล้องในการมองโลก

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามวัดภาวะซึมเศร้า ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดภาวะซึมเศร้าของ มาเรีย โควาคส์ (Maria Kovacs) ชื่อ (CDI : children's depression inventory) หรือซี.ดี.ไอ. (CDI) ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดย อุมพร ตรังคสมบัติ และดุสิต ลิขนะพิชิตกุล (2535) ใช้ในเด็กวัยเรียน และวัยรุ่นเป็นเครื่องมือที่让孩子ตอบเอง (self-report instrument) ประกอบด้วยคำถาม 27 ข้อ

ซึ่งครอบคลุมอาการซึมเศร้าในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน คือ

1. สภาพอารมณ์ มี 5 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 4, 10, 11, 20
2. อาการทางกาย มี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 16, 17, 18
3. การเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิด มี 13 ข้อ ได้แก่ 2, 3, 5, 6, 7, 8, 13, 14, 15, 19, 23.

24, 25

4. ความสัมพันธ์กับคนอื่น มี 5 ข้อ 12, 21, 22, 26, 27
5. พฤติกรรมฆ่าตัวตาย มี 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 9

แต่ละคำถาม จะประกอบด้วยตัวเลือก 3 ข้อ ซึ่งบอกถึงความรุนแรงของภาวะซึมเศร้าในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา คะแนนสำหรับตัวเลือก 3 ข้อ คือ 0, 1, 2 ขึ้นกับความรุนแรงของอาการ

คะแนน 0 หมายถึง ไม่มีอาการเลย หรือมีน้อยมาก

คะแนน 1 หมายถึง มีอาการปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีอาการมาก

ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนน

ข้อ 1. ฉันรู้สึกเศร้า มากที่สุด ให้ คะแนน 2

มาก ให้ คะแนน 1

น้อย ให้ คะแนน 0

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน คะแนนรวม ซี.ดี.ไอ. (CDI) มีได้ตั้งแต่ 0 ถึง 54 จากการศึกษาในต่างประเทศ ในเด็ก 200 คน อายุ 6-15 ปี พบว่า ซี.ดี.ไอ. (CDI) มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงของภาวะซึมเศร้า ดังนี้

คะแนน 0-11 หมายถึง ไม่มีอาการซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญ

คะแนน 12-15 หมายถึง มีอาการซึมเศร้าเล็กน้อย

คะแนน 16-20 หมายถึง มีอาการซึมเศร้าระดับปานกลาง

คะแนนมากกว่า 20 หมายถึง มีอาการซึมเศร้าระดับรุนแรง

สำหรับในประเทศไทย อุมพร ตรังสมบัติ และดุสิต ลิขนะพิชิตกุล (2535) ได้แปล ซี.ดี.ไอ. (CDI) เป็นภาษาไทย และศึกษาคุณสมบัติทางสถิติในเด็กไทยพบว่า มีความตรงในการ จำแนก (discriminant validity) สูง ค่าคะแนนที่บ่งชี้ถึงภาวะซึมเศร้าที่สามารถตรวจพบได้จากการ ตรวจสภาพจิตในเด็กไทย คือ ค่าคะแนนที่ 15 ขึ้นไป หากค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดภาวะซึมเศร้า ได้ค่าความเชื่อมั่น .83

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาเป็นผู้ตรวจสอบ จำนวน 3 ท่านคือ ผศ.ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์ รศ.ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ และ ผศ.ดร.นันทนา วงศ์อินทร์

2. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดภาวะซึมเศร้า ด้วยการนำแบบวัดฉบับที่ปรับปรุง แก้ไขแล้วตามคำแนะนำของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์รายข้อ โดยแบ่ง เป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที (t-test) (พวงรัตน์ พวีรัตน์, 2540, หน้า 118) คัดเลือกค่าที่สามารถจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำได้ เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทาง สถิติที่ .05 ได้ค่าที่พิสัยระหว่าง 2.198-9.022 ได้ข้อคำถามจำนวน 27 ข้อ

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดภาวะซึมเศร้า โดยการนำแบบวัดที่ผ่านการหาค่า อำนาจจำแนกแล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .81

2. แบบสอบถามการรับรู้ตนเอง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยศึกษาและปรับปรุงมา จากแบบสอบถามการรับรู้ตนเองของปีแอร์ แฮริส (the Piers-Harris children's self concept scale) เหตุที่ใช้แบบสอบถามฉบับนี้เพราะ 1) ใช้ได้กับเด็กตั้งแต่อายุ 8 ปี ถึงวัยรุ่นตอนปลาย 2) เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการใช้กับเด็กไทยมาแล้ว 3) ผู้วิจัยปรับเปลี่ยนให้กระชับขึ้น และสั้นลง จากแบบสอบถามเดิมประกอบด้วยข้อความ 80 ข้อความ ซึ่งมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบ ด้านพฤติกรรม ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน ด้านรูปร่างลักษณะ ด้านความวิตกกังวล ด้านความเป็นคนน่านิยม ด้านความสุขและลักษณะที่เป็นส่วนรวม บางข้อความจะจัดอยู่ใน องค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบ แต่ละข้อความมี 2 คำตอบ คือ จริงและไม่จริง โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

ข้อที่บ่งบอกว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านดี

ถ้าตอบว่า จริง ให้ 1 คะแนน

ถ้าตอบว่า ไม่จริง ให้ 0 คะแนน

ข้อที่บ่งบอกว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านไม่ดี

ถ้าตอบว่า จริง ให้ 0 คะแนน

ถ้าตอบว่า ไม่จริง ให้ 1 คะแนน

ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนน

ข้อ 1. ฉันเป็นตัวตกในสายตาของเพื่อน จริง ให้ 0 คะแนน

ไม่จริง ให้ 1 คะแนน

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาเป็นผู้ตรวจสอบ
จำนวน 3 ท่านคือ ผศ.ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์ รศ.ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ และ
ผศ.ดร.นันทนา วงศ์อินทร์

2. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการรับรู้ตนเอง ด้วยการนำแบบสอบถามฉบับ
ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน
ต้นที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์วิเคราะห์รายข้อ
โดยแบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที (t-test) (พวงรัตน์ เทวีรัตน์.
2540- หน้า 118) คัดเลือกค่าที่สามารถจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำได้ เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ .05 ได้ค่าที่พิสัยระหว่าง 1.600-11.847 ได้ข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ตนเอง โดยนำแบบสอบถามที่ผ่าน
การหาค่าอำนาจจำแนกแล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรคูเดอร์ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ .85

3. แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยศึกษา
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามดังกล่าวเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ตัวเลือก มีเกณฑ์ให้คะแนน
ดังนี้

ข้อทางบวก

ทำเป็นประจำ ให้ 5 คะแนน

ทำบ่อย ๆ ให้ 4 คะแนน

ทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

นาน ๆ ครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่เคยทำเลย ให้ 1 คะแนน

ข้อทางลบ

ทำเป็นประจำ ให้ 1 คะแนน

ทำบ่อยๆ ให้ 2 คะแนน

ทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

นานๆ ครั้ง ให้ 4 คะแนน

ไม่เคยทำเลย ให้ 5 คะแนน

ตัวอย่างการให้คะแนน

ข้อ 1. พ่อแม่มักทะเลาะกันเสมอเมื่อมีเรื่องขัดใจกัน

ทำเป็นประจำ ให้ 1 คะแนน

ทำบ่อยๆ ให้ 2 คะแนน

ทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

นานๆ ครั้ง ให้ 4 คะแนน

ไม่เคยทำเลย ให้ 5 คะแนน

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาเป็นผู้ตรวจสอบ
จำนวน 3 ท่านคือ ผศ.ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์ รศ.ดร.พรณทิพย์ ศิริวรรณบุญย์ และ
ผศ.ดร.นันทนา วงศ์อินทร์

2. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ด้วยการนำ
แบบสอบถามฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ทดลองกับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ตรวจให้คะแนนตาม
เกณฑ์วิเคราะห้รายข้อโดยแบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที
(t-test) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 118) คัดเลือกค่าที่สามารถจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำได้ เลือก
เฉพาะข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้ค่าที่พิสัยระหว่าง 1.195-6.203 ได้ข้อคำถามจำนวน
15 ข้อ

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา โดยนำ
แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกแล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัก (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76

4. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
ของ สมพร สุทัศน์ย์ (2542, หน้า 189-193) แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ตัวเลือก ทั้งหมด
53 ข้อ ประกอบด้วย

4.1 ข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษจำนวน 11 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 2, 9,

10, 11, 20, 22, 23, 33, 34, 35

4.2 ข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองจำนวน 13 ข้อ ได้แก่ข้อ

3, 4, 12, 13, 14, 24, 25, 26, 36, 37, 42, 43, 44

4.3 ข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจำนวน 15 ข้อ ได้แก่ข้อ

5, 6, 15, 16, 17, 27, 28, 29, 38, 39, 45, 46, 47, 52, 53

4.4 ข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยจำนวน 14 ข้อ ได้แก่ข้อ

7, 8, 18, 19, 21, 30, 31, 32, 40, 41, 48, 49, 50, 51

เกณฑ์การให้คะแนน

ทำเป็นประจำ ให้ 5 คะแนน

ทำบ่อยๆ ให้ 4 คะแนน

ทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

นานๆ ครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่เคยทำเลย ให้ 1 คะแนน

ตัวอย่างการให้คะแนน

ข้อ 1. พ่อแม่มักจะตำหนิเมื่อฉันทำสิ่งของเสียหาย

ทำเป็นประจำ ให้ 5 คะแนน

ทำบ่อยๆ ให้ 4 คะแนน

ทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

นานๆ ครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่เคยทำเลย ให้ 1 คะแนน

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาเป็นผู้ตรวจสอบ
จำนวน 3 ท่านคือ ผศ.ดร.สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์ รศ.ดร.พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ และ
ผศ.ดร.นันทนา วงศ์อินทร์

2. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ด้วยการนำแบบสอบถาม
ฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์วิเคราะห์
รายข้อโดยแบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที (t-test) (เพวงรัตน์
ทวีรัตน์, 2540, หน้า 118) คัดเลือกค่าที่สามารถจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำได้ เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มี
นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้ข้อคำถามทั้งหมด 53 ข้อ

2.1 ค่าที่ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษพิสัยระหว่าง 1.627-8.881

2.2 ค่าที่ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองพิสัยระหว่าง

4.918-8.356

2.3 ค่าที่ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนพิสัยระหว่าง

2.768-8.988

2.4 ค่าที่ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยพิสัยระหว่าง

4.136-9.276

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกแล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังต่อไปนี้

3.1 α ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ เท่ากับ .73

3.2 α ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง เท่ากับ .87

3.3 α ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน เท่ากับ .83

3.4 α ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เท่ากับ .85

5. แบบสอบถามความสัมพันธ์กับพี่น้อง ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นข้อความที่แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นของวัยรุ่นต่อความสัมพันธ์กับพี่น้องด้านต่าง ๆ จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามดังกล่าวเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อทางบวก

ทำเป็นประจำ ให้ 5 คะแนน

ทำบ่อย ๆ ให้ 4 คะแนน

ทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

นาน ๆ ครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่เคยทำเลย ให้ 1 คะแนน

ข้อทางลบ

ทำเป็นประจำ ให้ 1 คะแนน

ทำบ่อย ๆ ให้ 2 คะแนน

ทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

นาน ๆ ครั้ง ให้ 4 คะแนน

ไม่เคยทำเลย ให้ 5 คะแนน

ตัวอย่างการให้คะแนน

ข้อ 1. เมื่อฉันมีปัญหาพี ๆ และน้อง ๆ จะช่วยฉันแก้ปัญหาไหม

ทำเป็นประจำ ให้ 5 คะแนน

ทำบ่อย ๆ ให้ 4 คะแนน

ทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

นาน ๆ ครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่เคยทำเลย ให้ 1 คะแนน

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาเป็นผู้ตรวจสอบ จำนวน 3 ท่านคือ ผศ.ดร.สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์ รศ.ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ และ ผศ.ดร.นันทนา วงศ์อินทร์

2. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความสัมพันธ์กับพี่น้อง ด้วยการนำแบบสอบถามฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์วิเคราะห์รายข้อโดยแบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที (t-test) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 118) คัดเลือกค่าที่สามารถจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำได้ เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้ค่าพิสัยระหว่าง 1.282-11.470

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสัมพันธ์กับพี่น้อง โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76

6. แบบสอบถามความสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามดังกล่าวเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ตัวเลือกมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อทางบวก

ทำเป็นประจำ ให้ 5 คะแนน

ทำบ่อย ๆ ให้ 4 คะแนน

ทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

นาน ๆ ครั้ง ให้ 2 คะแนน

ไม่เคยทำเลย ให้ 1 คะแนน

ข้อทางลบ

ทำเป็นประจำ ให้ 1 คะแนน

ทำบ่อย ๆ ให้ 2 คะแนน

ทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

นาน ๆ ครั้ง ให้ 4 คะแนน

ไม่เคยทำเลย ให้ 5 คะแนน

ตัวอย่างการให้คะแนน

ข้อ 1. เพื่อน ๆ จะยิ้มแย้มแจ่มใส และทักทายปราศรัยกับฉันเสมอ

ตอบทำเป็นประจำ ให้ 5 คะแนน

ตอบทำบ่อย ๆ ให้ 4 คะแนน

ตอบทำค่อนข้างบ่อย ให้ 3 คะแนน

ตอบนาน ๆ ครั้ง ให้ 2 คะแนน

ตอบไม่เคยทำเลย ให้ 1 คะแนน

1. หากความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาเป็นผู้ตรวจสอบ
จำนวน 3 ท่านคือ ผศ.ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์ รศ.ดร.พรพรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ และ
ผศ.ดร.นันทนา วงศ์อินทร์

2. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้วยการนำแบบสอบถามฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์
วิเคราะห์รายข้อโดยแบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที (t-test)
(เวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 118) คัดเลือกค่าที่สามารถจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำได้ เลือกเฉพาะข้อ
คำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้ค่าที่พิสัยระหว่าง 3.134-11.757

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสัมพันธ์กับเพื่อน โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกแล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

7. แบบสอบถามความสอดคล้องในการมองโลก ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความสอดคล้อง
ในการมองโลก โดยศึกษาจากแบบวัดความสอดคล้องในการมองโลกของแอนโทโนฟกี
(Antonovsky) และผู้วิจัยสร้างให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ
ด้านความเข้าใจในสิ่งต่างที่เกิดขึ้น ด้านความสามารถที่จัดการสิ่งต่าง ๆ และด้านเห็นคุณค่าในสิ่ง
ต่าง ๆ

ลักษณะของแบบวัดความสอดคล้องในการมองโลกของนักเรียนมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยใช้เทคนิคของลิเคิร์ต (Likert technique) (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2533. หน้า 95) มีตัวเลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด วิธีตอบแบบวัดคือ ให้ผู้อ่านตอบข้อคำถามโดยพิจารณาแต่ละข้อว่าตรงกับความรู้สึกในระดับใด และเลือกในข้อที่ตรงกับความรู้สึกของตนเอง โดยมีเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด เมื่อคำถามนั้น ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุด

มาก เมื่อคำถามนั้น ตรงกับความรู้สึกของตนเองมาก

ปานกลาง เมื่อคำถามนั้น ตรงกับความรู้สึกของตนเองปานกลาง

น้อย เมื่อคำถามนั้น ตรงกับความรู้สึกของตนเองน้อย

น้อยที่สุด เมื่อคำถามนั้น ตรงกับความรู้สึกของตนเองน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้คะแนนสูงจัดเป็นผู้ที่มีความสอดคล้องในการมองโลกสูงและผู้ที่มีคะแนนต่ำจัดเป็นผู้ที่มีความสอดคล้องในการมองโลกต่ำ

เกณฑ์การให้คะแนน ในการตอบแบบวัดความสอดคล้องในการมองโลก ผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนตามลำดับที่ผู้ตอบแบบวัดเลือกมา ซึ่งมีคะแนนตั้งแต่ 1-5 คะแนน

ระดับความรู้สึกมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ระดับความรู้สึกมาก ให้ 4 คะแนน

ระดับความรู้สึกปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ระดับความรู้สึกน้อย ให้ 2 คะแนน

ระดับความรู้สึกน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ตัวอย่างการให้คะแนน

ข้อ 1. ฉันรู้สึกว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

ตอบมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ตอบมาก ให้ 4 คะแนน

ตอบปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ตอบน้อย ให้ 2 คะแนน

ตอบน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

1. หากความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาเป็นผู้ตรวจสอบจำนวน 3 ท่านคือ ผศ.ดร.สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์ รศ.ดร.พรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ และ ผศ.ดร.นันทนา วงศ์อินทร์

2. หากค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความสอดคล้องในการมองโลก ด้วยการนำแบบวัดฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนต้นที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์วิเคราะห์รายข้อโดยแบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที (t-test) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 118) คัดเลือกค่าที่สามารถจำแนกกลุ่มสูงกลุ่มต่ำได้ เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้ค่าที่พิสัยระหว่าง 1.701-8.675

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสอดคล้องในการมองโลก โดยนำแบบวัดที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกแล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยดำเนินการดังนี้

1. ขออนุญาตแนะนำตัว จากภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลตลอดจนนัดวัน และสถานที่เก็บข้อมูล
2. ติดต่อประสานงานกับครูแนะแนว และครูประจำชั้น อธิบายวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล
3. ขอรายชื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทุกห้องเรียน เพื่อทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายให้ได้จำนวนตัวอย่างตามขนาดที่คำนวณไว้ของแต่ละห้องเรียน
4. ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงถึงประโยชน์ของข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้วแจกแบบสอบถามให้ทำพร้อมกัน
5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับทั้งหมด แล้วให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
6. รวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ตามระเบียบทางสถิติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ กระทำโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเอสพีเอสเอส (SPSS for WINDOWS) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำเข้าสู่การวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL model)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร หาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรทั้งหมดในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ทำให้ได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อใช้เป็นข้อมูลนำเข้าในการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL model)

3. วิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (linear structural relation model) ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.50 (LISREL 8.50)

4. การตรวจสอบโมเดลสมมติฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (model evaluation) เป็นการประเมินความถูกต้องของโมเดล โดยประเมิน 2 ส่วน คือ 1) ประเมินความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (overall model fit measure) 2) ประเมินความกลมกลืนของผลลัพธ์ในส่วนประกอบที่สำคัญในโมเดล (component fit measure) (Bollen, 1989, pp. 256-288; Joreskog & Sorbom, 1993, pp. 120-131; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537, หน้า 53-55; Hair et al., 1995, pp. 661-670) โดยการประเมินทั้งส่วนนี้จะนำไปสู่การพัฒนาโมเดลต่อไปด้วยเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบแบบจำลองในงานวิจัยนี้ดังนี้

4.1 ประเมินความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม ค่าสถิติที่ใช้ในการประเมินความกลมกลืน ได้แก่

4.1.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (chi-squares statistic, χ^2) จะทำการทดสอบว่า "เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากรแตกต่างจากเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมจากการประมาณค่าหรือไม่" (Bollen, 1989, p. 263) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนแบบที่ 1 ที่ระดับ .05 ดังนั้น ถ้าค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากรไม่แตกต่างจากเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมจากการประเมินค่า สรุปได้ว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.1.2 ดัชนีบ่งบอกความกลมกลืน (fit index) เป็นดัชนีที่บ่งบอกถึงความกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลที่กำหนดขึ้น ได้แก่ ดัชนี GFI (goodness of fit index) ดัชนี AGFI (adjust goodness of fit index) ดัชนี NFI (normed fit index) และดัชนี IFI (incremental fit index) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 แต่ค่าที่สูงกว่า .90 ถือว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Arbuckle, 1995, p. 529; Hair et al., 1995, p. 689) โดยค่าที่เข้าใกล้ 1 สูงจะบ่งบอกว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลสูงด้วย (Bollen, 1989, p. 270)

4.1.3 ดัชนี RMSEA (root mean square error of approximation) เป็นดัชนีที่ถูกพัฒนาขึ้นเนื่องจากการทดสอบไค-สแควร์ ค่าสถิตินี้ขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง (N) ต่อชั้นแห่งความเป็นอิสระ (df) ถ้าจำนวนพารามิเตอร์เพิ่มขึ้น ค่าไค-สแควร์ก็จะลดลง ทำให้การทดสอบมีแนวโน้มมีนัยสำคัญ ค่า RMSEA จึงเป็นดัชนีบ่งบอกความไม่กลมกลืนของแบบจำลองกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร โดยควรมีค่าต่ำกว่า .05 (Brown & Cudeck, 1993, pp. 141, 162)

แต่ไม่ควรเกิน .08 ซึ่งเป็นค่าพอจะยอมรับ และถ้าค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนอย่างแท้จริง (exact fit) (Arbuckle, 1995, p. 523; Hair et al., 1995, p. 662)

4.1.4 RMR (root mean squared residual) เป็นดัชนีที่วัดค่าเฉลี่ยส่วนที่เหลือจากการเปรียบเทียบขนาดของความแปรปรวน และความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรของประชากรกับการประมาณค่า ซึ่งดัชนีจะใช้ได้ดีเมื่อตัวแปรสังเกตทั้งหมดเป็นตัวแปรมาตรฐาน (standardized variables) โดยค่าที่ใกล้ศูนย์มาก แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์สูง (Bollen, 1989, pp. 257-258)

4.1.5 ค่า CN (critical N) เป็นดัชนีที่ระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ทำให้ค่า fit function (F) ส่งผลให้การทดสอบไค-สแควร์ มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงมีข้อเสนอแนะว่าค่า CN ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 200 (Hoelter, 1983 citing in Bollen, 1989, p. 277)

4.2 ประเมินความกลมกลืนของผลลัพธ์ในส่วนประกอบที่สำคัญในโมเดลภายหลังจากการประเมินความกลมกลืนของโมเดลในภาพรวมแล้ว สิ่งที่มีความสำคัญมากที่ต้องประเมิน คือ การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ในแต่ละส่วนว่ามีความถูกต้องและอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล การตรวจสอบนี้จะทำให้ทราบว่าโมเดล มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างแท้จริงหรือไม่ ในแต่ละส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในงานวิจัยนี้พิจารณาพารามิเตอร์ใน 2 กลุ่ม ได้แก่

4.2.1 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (standard errors) โดยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานควรมีขนาดเล็ก ในการตีความว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีขนาดเล็กหรือใหญ่นั้นพิจารณาจากค่าพารามิเตอร์ว่ามีนัยสำคัญหรือไม่ หากค่าพารามิเตอร์มีนัยสำคัญ แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีขนาดเล็ก หากแต่ค่าพารามิเตอร์ไม่มีนัยสำคัญแสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีขนาดใหญ่ ซึ่งบ่งบอกได้ว่าโมเดลยังไม่ดีพอ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537, หน้า 53) สำหรับการประมาณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานด้วยโปรแกรมลิสเรลนั้น เมื่อมีการประเมินค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดวางนัยทั่วไป (GLS) จะถูกต้องและแม่นยำ เมื่อตัวแปรสังเกตในโมเดลมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติหลายตัวแปร (Joreskog & Sorbom, 1996, p. 59)

4.2.2 สหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (squared multiple correlation, R^2) หรือค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรสังเกต โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยค่าสถิติที่มีค่าสูงแสดงว่าโมเดลมีความเที่ยงตรง (validity) (Joreskog & Sorbom, 1996, p. 26) แต่ถ้าค่าสถิติมีค่าน้อยแสดงว่าโมเดลนั้นมีความเที่ยงตรงน้อยและยังไม่มีประสิทธิภาพ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537, หน้า 59) และการพิจารณาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้ถึงร้อยละ 40 ย่อมถือได้ว่าเป็นผลลัพธ์ที่ดีและยอมรับได้ (Sarlis, 1987, p. 282)